

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administraciji) in ekspedicijski na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto	15 gl. — kr.
Za pol leta	8 " — "
Za četrt leta	4 " — "
Za en mesec	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto	13 gl. — kr.
Za pol leta	6 " 50 "
Za četrt leta	3 " 30 "
Za en mesec	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenem delje in praznike, ob 1/6 popoldne.

Novo oznanilo.

IV.

Ostavke.

Socijalni razpad stopa s stalnim, neizprosno korakom vedno dalje in njegovo urno napredovanje skoro osodepolno naznanjujejo mnogovrstne in pogostne ostavke ali „strike“. Socijalna revolucija napreduje različno, voli si bojišče, kjer se ji ravno ljubi ali bolj primerno dozdeva; včeraj je razbila stanice v premogovih jamah, danes ima svoj tabor v tovarnah, jutri zopet pri rudokopih in pojutranjem slavi svojo zmago pri vseučilišni mladini. Naveden človek počiva na postelji, zazdehne se mu in on si misli: Bog ve, kje zopet jutri slišimo o kaki ostavki. Toda o tako važnih rečeh šaliti se, bi ne bilo dostojno; nasproti mora vsakdo, komur je javni družabni red le nekoliko mar, o tem socijalnem pojaru resno, prav resno premišljevati.

Socijalna revolucija pošilja z ostankami najprej oddelke svojih prostovoljcev v boj, s katerimi nasprotnike iznenadja, kolikor mogoče straši in iznemirja. Vse redarstvo je večkrat zaradi nje noč in dan na nogah. Danes se razpoči nekaj dimanitovih bomb, jutri gre v zrak kak most, zapali se skladišče, tovarna itd. Vse to ima svoje vzroke. Ljudje se morajo tega vednega strahu nekako privaditi. Vše iz tega je lahko vsakemu uvideti, da nasprotniki delajo po načrtu dobro premišljenem. Za očitni splošni boj še do sedaj niso pripravljeni in da niso, smemo si šteti v veliko srečo. To je pomembni in važni čas, v katerem je treba državnikom premišljevati, kako bi obvarovali države in narode pred grozno socijalno katastrofo.

Ostavke delavcev niso nič novega. Tudi v starem veku vže poznamo ostavke sužnjev, svobodnih mož, a tudi vojakov. Kdor ne veruje, da je Bog judovski narod vodil s posebno očetovsko skrbjo, mora njegovo rešitev iz jarma egiptovskega imeti za največo ostavko starega veka. Vendar vsakdo, ki le površno pozna zgodovino, dobro vé, da se ostavke starega veka niti primerjati ne dajo z modernimi. Ostavkarjem staroveškim ni bila na pomoč električna iskra, oni niso imeli para, petroleja, dinamita, in kar je najbolj važno — oni niso imeli pri rokah naglega tiska. Danes se lahko v treh dneh razglasi splošna ostavka dela od Lizabona do Arhangelskega in od Kavkaza do zelenega otoka mogočne Anglije. In to ima nekaj pomeniti; v tem je velika socijalna nevarnost, ki nam od ostav preti.

Svoj vir imajo ostave „v veliki francoski revoluciji“, ki ima tudi še dandanes mnogo svojih častiteljev. Pred sto leti so se skoro vsak dan snovale ostave po pariških ulicah. Tudi pri teh ostavkah je bil načrt dobro premišljen. Najprej so ostavili delo poulični delavci, potem rokodelci, za njimi občani in slednjič se je

uprla — vojska. Po francoski revoluciji prikazejo se ostavke na Angleškem. Tam pod zemljo, kjer se dobivajo črni dijamanti in kjer stotisoč polunagih delavcev z ženami in otroci svojimi vozi vozičke z ogljem in pri tem živi silno siromašno, tam imajo svoj vir moderne ostave dela. Gladni Indijan, ki oskrbuje svojemu angleškemu gospodarju sladkorjev trst in pavolo, nima o ostavkah najmanjšega pojma.

Iz podzemeljskih svojih bivališč so lezli črni delavci na beli dan ter od 20—30 tisoč glav hiteli od delavnice do delavnice, povsod delo ostavljajoč. Od njih so se naučili delo ostavljati delavci po tovarnah. Že pred petdesetimi leti so vedeli prebivalci evropskega kontingenta za velike ostave na Angleškem pod zemljo in na zemlji, a so se jim — smejali. Kaj pač hočejo ti nagi, polugladni reveži doseči nasproti bogatinom! — Tedaj še so imeli oni prav, ki so se smejali, kajti glad je uporne delavce hitro pognal v podzemeljske votline in na zemlji v tovarne, toda s tem ostave niso nehale, marveč so se vedno bolj širile. Že pred štiridesetimi leti so slavni govorniki v angleškem parlamentu spominjali tovarnike in posestnike podzemeljskih jam, kako nevarne so ostave za socijalno življenje. Slavni Macaulay je čestokrat govoril v prid delavcev domačih in premorskih. A kaj so mu gospodje posestniki odgovorili? Smejali so se mu. Macaulayov govor, naj se nedelja pusti delavcem prosta, je dandanes znan po širnem svetu.

Z Angleškega so se kmalo vselile ostavke v sosednji Belgiji in na Francoskem. — Prišlo pa je leto 1848, v katerem so začeli po dogovorih in pravih snovati ostavke.

Po neuspešnem sicer, toda zapeljivem vzgledu delavcev v premogovih jamah in tovarnah so se naučili delo ostavljati vsi raznovrstni delavci, in sicer vse po določenih načrtih, tako, da imajo dandanes svoje katehizme o ostavljanju, katehizme, kako se delajo dinamitovi patroni, bombe, kako se treba urno združiti in vrediti itd. So mar ti katehizmi delavcem namestili katehizem krščanski, kterege sta jim iztrgala iz srca brezverski kapital in brezbožna šola?

Izpod zemlje so prišli ostavljanci na svetlo, kjer nadaljujejo pričeto delo po ulicah, delavnicah in dvoranah. — Dokler so delo ostavljali ljudje, ki so telesu preskrbovali kurjavo, hišno orodje, obleko in druge manj ali bolj potrebne stvari, ki so včasih godile le napuhu bogatinov, do tedaj se je le smelo reči: sedaj še ni nevarnosti. Dokler ostavljajo delo natakariji in vozniki, si ljudje mislijo: hočemo videti, kdo se bode poprej naveličal, vsaj nam ne bo treba umreti, če takih ljudi med nami ni. Toda dandanes ostavljajo delo že tudi pekariji, ki pripravljajo vsakdanji kruh ne le bogatinom, marveč tudi revežem. Ni še namreč dolgo temu, da so z ostavljanjem dela svojo srečo poskušali dunajski pekariji in za njimi tovarši v

Peštu in po nekterih drugih mestih. Tu je bila stvar že malo bolj resna, kajti dotikala se je najbolj občutljivega dela pri človeku, namreč želodeca. Kruh moramo imeti in hajdi po vojaške pekarije v Prago in drugam! In za enkrat je bilo dobro. Toda drugo je, če so s tem upornike potolažili, da si so jim vsaj po nekoliko zboljšali skopo plačo? Ali ni mogoče, da tudi dandanes za obrtniki začnejo ostavljati vojaki? In kaj potem? Dosedaj so delo ostavljali le posamezni obrtniški oddelki: danes tiskarji, jutri rudokopi itd.; toda ali se ne more zgoditi, da se obrtniki in delavci in sploh ona „misera plebs“, o kateri bogatini menijo, da ima edino pravico trpeti in s krvavimi žulji polniti žepe nenasitljivih, ne pa tudi pošteno živeti, da se vsi ti združijo in dogovoré ter ob enem ostavijo delo? Mar se bomo potem ostavljalcem tudi še smejali, kakor pred 50 leti angleški veliki posestniki? — Vemo sicer, kedaj in kje so se začele ostavke, toda ni nam znano, kdaj, kje in kako se bodo končale! Vsakdo iz tega lahko razvidi, da je onim, ki hočejo temeljito seznaniti se s socijalnimi razmerami in na pridobljenem trdnem temelji skrbeti tudi za zboljšanje obstoječih razmer, zelo važno poglavje, ki govori o „ostavkah“. Preiskovati vzroke, premišljevati, kake krivice se godé ubogim trpinom, da slednjič s silo iščejo pravice, bilo bi posebno onim svetovati, ktere bi splošna ostavka najbolj iznenadila in tudi občutljivo zadela.

Kardinal Schwarzenberg.

Oktava je danes redke svečanosti v zlati Pragi, tedaj smemo se je še enkrat spominjati, predno bo pozabljena in preidemo na dnevni red. Na stolpih praških cerkvá — piše „Pokrok“ — vihrajo rudeče-bele zastave. Primas staroslavnega kraljestva českega, knez in nadbiskup praški, kardinal svete stolice rimske, je dovršil petdeseto leto svojega duhovništva, slavi svojo zlato mašo in sprejema vošila svojih podložnih obeh narodnosti od blizo in daleč. In na čelu vošilec našemu duhovnemu pastirju je presvitli vladar, ki ne zamuja ob vgodni priliki kazati svojo milost in naklonjenost vsem, ki so dolgo let vestno spolnovali svoje dolžnosti.

In ker se kardinal Schwarzenberg odlikuje v našem cesarstvu med onimi, ki verno izvršujejo vse državljanske in posebno še svoje stanovske dolžnosti, kakor jasna zvezda prve velikosti, zato se glasé besede našega vladarja tako nenavadno milostljivo, da je malo mož v državi, ki bi bili tako lepih dokazov naklonjenosti in milostnega priznanja deležni.

Svoja vošila strinjamo z laskavim pismom cesarskim do kardinala, in z vsemi, ki so prišli iz glavnega mesta, iz dežele in od zunanjih krajev, da bi svoje spoštovanje izrazili visokemu vladiki. Mi ne čislamo v kardinalu Schwarzen-

nocoj ko to pišemo, švigajoče praskanje raket zabavalo oči številnega ljudstva, zbranega v prijazni topliški dolini.

Sklepoma še lahko pristavimo, da je včeraj nad vhodom v zalo opravljeno cerkev plopolala velika cesarska zastava, isto tako na šolskem poslopji vstrie s štajarsko, a na neki privatni hiši smo videli slovensko trobojnico.

Domače novice.

(Za provincijala č. oo. frančiškanov) je izvoljen preč. o. Bonaventura Szell.

(Duhovne vaje) vodi pri Uršulinaricah č. P. Graf iz družbe Jezusove. Drugi teden jih bo imel v Škofji Loki.

(Dve plinovi svetilnici nove vrste in veči) postavili so za poskušnjo v „Zvezdi“ ob kazinskem vrtu ter ji včeraj prižgali. Gorite res svetlejšje, drugih svetilnic lučice so kakor „lešerbe“ proti „lampam“, toraj bi bile dobre za razsvitljenje večih trgov, ker bi se dale bolj redko postaviti. — Zakaj so pa ž njimi naredili poskušnjo ravno pred kazino, nam ni znano; morda zato, ker je po vseh volitvah tam zdaj najbolj temno.

(Poštna hranilnica.) Znano je, da so v rabi takozvane „poštno-hranilnične karte“, s katerimi se otroci vadijo varčevati. Dotična določba dovoljuje poštam, da v teku enega tedna smejo samo po eno takih kart vzprejemati. Ministerstvo je pozneje dovolilo, da smeš po tri karte porabiti o omenjeni dobi. V najnovejši okrožnici poštno-hranilničnega urada pa vodstvo na vprašanje nekemu uradniku odgovarja, da se te tri karte v smislu ministrovega določila smejo vzeti tudi v teku enega dneva.

Razne reči.

— Župnik na Slivnici je postal č. g. Blaž Trunk, do zdaj kurat pri sv. Kuni-gundi.

— Skušnje sposobnosti za učitelje po ljudskih in meščanskih šolah bodo seletos v Gradcu začele dne 24. septembra.

— Šolsko leto se v gospodarski šoli v Feldsbergu v dolnji Avstriji začne z oktobrom; vzprejmejo 20 učencev za letno plačo po 200 in 250 gl.; gojenci, ki so vsaj ljudsko šolo dovršili, ne smejo biti mlajši od 14, a ne starejši od 17 let; oglašati se morajo do 20. septembra; poduk traje 2 leti. Na kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradcu se šolsko leto začne s 1. oktobrom; učenci se po dovršenih ljudskih šolah morajo oglašati vsaj do 15. septembra, ne smejo biti mlajši od 16 let, a plačujejo zavsema po 230 gl. na leto.

— V Dunajskem Novem mestu pripravljali so mesarjem in pekom „spomenico“ s pestmi. Stvar se je pa še o pravem času policiji javila in tako je bilo mogoče, pripravljene neredne vže v začetku zadušiti. Vojaki stali so po 36 ur z orožjem v vojašnicah, in tudi se je poskrbelo, da, če bi bila sila, bi se bil odmalno s posebnim vlakom bataljon vojakov iz Dunaja tje odposlal. Delavcem v fabriki za lokomotive so menda na plači 25% pritrkali in ta slučaj je nekdo porabil in nered prerokoval. Župan Dunaj-Novomeški podal se je sam do vodstva lokomotive tovarne, ter se osobno prepričal, da se od delavcev ni nobenega nereda bati.

— Iznajdbe starin. Na otoku Delos v egejskem morju so najdlj blizo Apollonovega gledišča zasebno hišo, najbrže iz dobe Aleksandrove. Dosihmal so odkrili dvor, ki ga obdajajo stebri in 12 sob. Tla so iz mosaika, imajo cvetlice, ribe in druge ozaljšave, v sredi dvora je kapnica polna vode. Hišna vrata in cesto, ki semkaj vodi, so tudi odkopali; mogoče, da najdejo cel okraj tega starega mesta.

— Nemški cesar je dal za nesrečne v Ischiji 50.000 mark. Italijanski poročnik grof de Launaj se je prišel te dni zahvalit pri državnem tajniku grofu Hatzfeldtu v imenu kralja in v imenu laške vlade za blago sočutje in dejansko pomoč.

— Nesreča v rudniku. V rudniku „Wheel-Agar-Mine“ pri Redruth zgodila se je na Veliki Šmarni dan 15. t. m. grozna nesreča. Trinajst rudokopov je ravno končalo svoje nočno delo, in vlekli so jih po vrvi na kviško. Ko so že prišli do vrha in bi se vreteno še enkrat imelo zasukati, da bi ljudje izstopili, utrga se vrv. Jeden sam je skočil na kraj, kjer se je rešil, drugi pa so se prekučnili v globočino, 600 čevljev globoko. Slišati je bilo, da je truga na tla butnila, in potem je bilo vse tiho. Ko so šli gledat in rešit, ako bi bilo še kaj mogoče, niso drugega našli nego 12 strašno razmesarjenih mrličev.

— Na kolero zbolel je v Napolji nedavno mlad gospod v krēmi „Bella Italia“. O poludne je prišel tje, zahteval kosila in dobil makaronov, pečenke, sadja, vina in črne kave. Po kosilu jel se je neznanosko viti in kričati, da ga hudo bōde. Navzoči gostje sežejo po klobukih in vsi pobegnejo, ko so v naglici še poplačali, kar so zapili. Krēmariju se je mladi revček tako v sree zasmilil, da ga je dal v mestno bolnico odnesti. Zdravnik ga preišče, toda ne dobi najmanjšega sledu kakega — denarja pri njem. Mladeneč je obstal, da se je bolnega naredil, da bi se po ceni najedel.

— Iz Kahire, 20. avgusta. Do danes jutraj so umrle v Kahiri 4 osebe, po vseh okrajih je umrlo 182 oseb za kolero. V Suezu je umrl 1 angleški vojak.

Telegrami „Slovenca“.

Zagreb, 22. avg. V Inslatarji v Zagorji je bil rabuka (punt) kmetov zavoljo nasipanja cest. Žandarji so naredili mir. Pogreb nekega za ranami umrlega mizarja bil je brez nemirov. — Potrdi se poročilo, da prideta sēm dva regimenta ogerska. Po vseh krogih se težko pričakujejo sklepi ministerskega posveto-vanja.

Dunaj, 22. avgusta. Ekspedicija severno-polarna je dospela na kolodvor in bila sprejeta po mnogoštevilnih civilnih in vojaških veljavnih, med njimi bil je cesarjev krilni adjutant Plōnnies in podpredsednik državne zbornice, poslanec baron Gödel-Lanoy. Župan pozdravil je ekspedicijo v imenu prebivalstva. Brodni lajtnant Wohlgemuth mu je odgovoril. Glavni tajnik geografične družbe Lenz čestita potovalcem zavoljo vspehov, pri vožnji v hōtel so bili ti prijazno pozdravljani.

Košice, 22. avgusta. Nadvojvoda Albreht je dospel sēm ter brž bil navzoč pri vojaških vajah.

Berolin, 22. avg. „Norddeutsche Zeitung“, kazaje na francosko časnikarstvo in tiste, ki kličejo po maščevanju, pravi, da s tem pokaže se Francoska edino državo, ki preti evropejskemu miru. Tak stan je brez hude nevarnosti za mir nevzdržljiv, ker se ne ve naprej, če in kako dolgo se dá brezvestna agitacija nazaj držati v mejah unanega miru.

London, 22. avg. Pri včerajšnji konferenci o Donavi podpisali so njeni udje podonavsko pogodbo izvzemši turškega pooblaščenca in družih poverjenikov, ki svojih pooblastil niso še prejeli. Se kakega drugega shoda pooblaščenecv o tem ni več treba.

Načrt za konjsko dirko,

ktera se vrši

v nedeljo 2. septembra 1883 ob 3. uri popoldan v Žaveu v savinjski dolini.

I. Pričetna dirka

velja za žrebee in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh Savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več, kakor pet let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj Savinjskega plemena. Pot, katero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer.

Prvo darilo (državno darilo) je 5 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretji dar 2 zlata.

II. Dirka plemenskih konj

velja za kobile in licencirane žrebee V. konjerejskega okraja, t. j. plemena Savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe prinesle. Pot za dirko je en kilometer dolga in konj je mora dvakrat predirjati.

Državna darila: prvo darilo je 8 zlatov, drugi dar 4 zlati, tretje darilo 3 zlati, četrto darilo 6 gld. v srebru.

III. Društvena dirka.

Konj bodi star, kolikor koli in plemena, kterege bodi. Dirčno pot eden kilometer dolgo mora dvakrat predirjati.

Prvo darilo znaša 8 zlatov, drugo darilo 5 zlatov, tretje darilo 4 zlate, četrto darilo 2 zlata, peto darilo 1 zlat.

Konje je treba dan poprej naglasiti pri gospodu Hausenbichlerji v Žavci. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kateri se hoče dirke vdeležiti, mora biti ud štajarskega konjerejskega društva, in se mora do 1. sept. 1883 pri gospodu Hausenbichlerju v Žaveu vpisati dati. Pri III. društveni dirki je plačati založine 3 gl.

Za omeniti je še, da posestniki konj, kateri se hočejo dirke vdeležiti, se morajo na dan dirke do 10. ure dopoldne v občinski pisarni Žavski oglašiti, da dobijo številke in znamenje, ker se drugače dirke vdeležiti ne morajo.

Lísti za sedeže na tribinah se dobijo pri g. Ernest Širca. Sedeži veljajo 50 kr.

1. septembra je veliko premiranje konj s premijami v znesku 535 gl.

Odbor.

Eksekutivne dražbe.

25. avgusta. 3. e. džb. pos. Marka Režek iz Lovice, 927 gl. Metlika. — 3. e. džb. Martin Blut iz Beretinjvasi (?), 2913 gl. Metlika. — 3. e. džb. pos. Janko Rojakovič iz Radatavič, Metlika. — 3. e. džb. pos. Jožef Markut iz Razdrtega, 960 gl. Senožeče. — 2. e. džb. pos. za prodajo razpisano 25. julija 1883. Metlika. — 1. e. džb. pos. Andrej Plahuta iz Markovo, 1461 gl. Kamnik. — 3. e. džb. France Steh iz Male Račne. Ljubljana.

Dunajska borza.

21. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 80	kr.
Sreberna „	79 „ 45	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 85	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 50	„
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 90	„
„ „ 4%	88 „ 60	„
„ papirna renta 5%	87 „ 10	„
Kreditne akcije	160 gld. 297 „ 70	„
Akije anglo-avstr. banke	120 gld. 111 „ 50	„
„ avstr.-ogerske banke	838 „ —	„
„ Länderbanke	113 „ 25	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	648 „ —	„
„ državne železnice	318 „ —	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	227 „ —	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	— „ —	„
Ferdinandove sev.	105 „ —	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120 „ 50	„
4% „ 1860	500 „ 133 „ 50	„
Državne „srečke“ iz l. 1864	100 „ 170 „ —	„
„ „ 1864	50 „ 169 „ 50	„
Kreditne srečke	100 „ 173 „ —	„
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ 50	„
Rudolfove srečke	10 „ 21 „ —	„
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	103 „ —	„
London	119 „ 80	„
Srebro	— „ —	„
Ces. cekini	5 „ 65	„
Francoski napoleond.	9 „ 50 1/2	„
Nemške marke	58 „ 35	„

bergu le vzornega duhovnika in višega pastirja, marveč tudi v vsakem obziru moža: tešitelja in pomočnika trpečim, učitelja nevednim, pravičnega sodnika med nasprotnimi strankami, velikega dobrotnika ljudstvu. Življenje kardinala Schwarzenberga je in bode na veke prelep dokaz, kako zna mož po rodu, imetji in dostojanstvu visoko postavljen čutiti z narodom, ktere ga si je izvolil voditi k sreči in blagostanju.

Knežja rodovina Schwarzenbergov je stara frankovska. Svoje ime nosi od leta 1429, ko je vitez Erkingen pl. Seinsheim obdržal od cesarja Sigmunda bavarsko gospostvo Schwarzenberg. Mogočni in slavni pa so postali Schwarzenbergi v naši državi, zlasti na Českem v 17. stoletji, bili so zvesti sinovi te zemlje in sedanji Schwarzenbergi so goreči zagovorniki njenih pravic in prostosti, potrjenih s prisegami kraljev českih. Med vsemi blagimi lastnostmi Schwarzenbergov je prvo njih strogo pravicoljubje in zvestoba, s katero se potezajo za svoja načela.

In to pravicoljubje združeno s srcem plemenitim krasi v posebni meri kardinala Schwarzenberga. Opravitelj dvojezične nadbiskupije je naklonjen v jednaki očetovski ljubezni obema narodoma, in zato v zakonodajalnih zborih deluje in glasuje vedno z onimi, ki želé v deželi in državi, da bi se ravnopravnost gojila tudi v življenji, zato se je pridružil z drugimi členi svoje rodovine historičnemu plemstvu, zato v političnih vprašanjih hodi s sedanjo večino v českem zboru, zato se vsa prejšnja leta, odkar je bila česka večina po pritiskih in krivicah potisnjena v nenatono manjšino, ni kardinal Schwarzenberg vdeležil sej deželnega zbora.

Friderik knez Schwarzenberg, rojen 6. aprila 1809, se je po svojem nagnjenji posvetil duhovskemu stanu ter je bil leta 1833 v mašnika posvečen. — Tri leta duhovnik je postal 27 let star nadbiskup solnograški, kjer je bival 14 let med samimi Nemci, tako, da je češčino skoro popolno pozabil, ker se je izobraževal mladenič v nemškem jeziku. Ko ga je pa leta 1849 cesar imenoval za nadbiskupa praškega, štel si je v sveto dolžnost, priučiti se českega jezika, ki ga govori večina njegovih podložnih. In tedaj 42 let stari nadbiskup je hitro to tudi storil ter s tem mnogim, ki, rojeni Čehi, tako radi le nemško govorijo, dal lep vzgled.

Tri in trideset let deluje kardinal Schwarzenberg med nami kot dober oče vsem, ki se zatekajo k njemu. Kako dobrotljiv da je kardinal, je znano, če tudi pri svojih dobrih delih blagi duhovnik ravna po svetopisemsko, da naj levica ne ve, kaj stori desnica. Toda ko bi hotel o tem popraševati, odgovarjalo bi ti jih na tisoče, ki so bili pomoči pri njem prejeli.

Vzornemu in zares plemenitemu višemu pastirju izražamo združeni z milostljivim vladarjem in vernim ljudstvom srčna vošila in gorečo željo, naj bi Vsegamogočni dodelil našemu vladiki miren, srečen in dolg večer življenja!

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. avgusta.

Avstrijske dežele.

Isterski deželni zbor je imel sejo 21. t. m. — V zadnji seji je bilo na dnevnem redu poročilo deželnega odbora zaradi volitev. Odobrene niso bile te-le: volitev korarja dr.

Spinčić-a in Antona Križanac-a (selskega okr. Koprškega), ta dva spadata k slovanski manjšini; dalje niso bili potrjeni: dr. Constantin, baron Lazzarini (volitvenega okraja Pazenskega), dr. Doblanovich in Toma Bembo (volini okr. Dijanskega), dr. Bolnareich in vitez Etushegg (volitvenega okraja v Krku). Opomniti gre, da je bila jednoglasno potrjena volitev korarja dr. Sterka, nad katero je dvomil deželni odbor.

Kdor hoče v **Trstu** tepen biti, naj le pošteno zavpije „evviva l' Austria“ (živela Avstrija) in stavimo glavo, da ga v petih minutah toliko „irredentovev“ obsuje in s palicami in količi na tla pobije, kolikor jih le okoli njega zamore. Ker je na cesarjev večer blizu laške telovadnice petarda počila, in je vsled tega razdraženo ljudstvo telovadnico skoraj razdajalo, je vodstvo sklenilo telovadnico za nekoliko časa zapreti in je ta sklep po velikih plakatih po tržaških oglih nabitih svojim udom naznanilo. To pa je prepeličarje tako raskočilo, da se jih je še tisti večer okoli 150 oboroženih v bližnji krčmi pri „Trevisanu“ zbralo in so nameravali demonstracijo. Mimo pride „nasekan“ delavec in pogumno „živela Avstrija“, v italijanskem jeziku zavpije. Ose se ne vsujejo tako v pagloveca, ki jim s šibo v meh drega, kakor so so „irredentovei“ v pijanega delavca zaleteli in ga takoj na tla pobili in tako dolgo topli, da je v krvi obležal. „Jaz sem nadolžen, saj sem samo rekel „živela Avstrija“ javkal je ubožec, s tem pa „nerešeno“ kri seveda še bolj dražil. To je bil začetek slavnostnih činov tistega večera. Od tamkaj so se paroma čez vodovod podali in tamkaj jim pride gospod Brehmer, član vredništva „Trž. Tagblatt“ nasproti, ktere ga so zopet brez vsacega povoda na tla pobili, da se mu je kri s curkoma vsula in bo moral več tednov posteljati njegovati. To je bil drugi čin. Od tamkaj drli so, bilo je že polunoči, pred „Tagblattovo“ vredništvo, kjer so hoteli hišo naskočiti in tablo doli vreči. Ravno se je „Tagblattovo“ osobje z vodo, tinto, in z jedno puško pripravljalo, da bi bilo rogovilaste lahe prognalo, kar od „rudečega mosta“ jeden redar z golo sabljo v roci priteče in 50 dolgopetih „irredentarjev“ v beg zapodi. Dva od teh sta tako nesrečno tekla, in v teku so lahi mojstri, da sta ravno redarju, ki ima stražo na velikem trgu, v naročje prišla. Redar pa oba za ovratnik zgrabi in oba v luknjo potakne. Dobili so pri njima svinčenoglavke in pa krvave rute. — Na 19. zvečer so se zopet sošli, oboroženi z revolverji in svinčenoglavkami. Mimo pride truma veteranov, ki so tudi klicali: „evviva l' Austria“. Prepeličarji vsujejo se nadnje in veteranom bilo bi se slabo godilo, da ne bi bil o pravem času redarski vrhovni nadzornik Zempirek s svojimi ljudmi prišel. Lahki so redarje komaj zagledali, zbežali so, kakor vihar. Štiri so vendar le vjeli in zaprli. Veliko kavarno „Chiozza“ konec vodovoda vzkazala je policija ob 12 ponoči zapreti. Ranjeni so: France Zbevnik iz Novega mesta na Dolenjskem, Jožef Kerkal iz Postojniškega okraja in France Kert iz Lokovice (Lukovice?) — To je pa že vendar sramota, da se v Trstu „irredenterjem“ tako gospodariti pusti! In baron Depretis je še zmirom e. kr. namestnik v Trstu!? Bog pomagaj ubogi Avstriji!

Dr. Frid. grof Schönborn, e. kr. namestnik na Marskem, je postal tajni svetovalec pri Njih Veličanstvu. — Vesela novica konservativnim krogom.

Iz Zagreba, 20. avgusta. Vse je tukaj mirno, a iz Karlovca in iz Senja se naznanjajo nemiri zaradi spremenjenih vladnih tabel. Za Senj so naprosili vojakov. — Načelnik zagrebačke policije je stalno odstavljen, ta posel je izročen magistratnemu svetovalcu Zorač-u, ki je pod vladnim komisarjem Herović-em.

Iz Budapešte, 20. avgusta. Slavnost sv. Štefana se je vršila svečano. Ogerski prvostolnik je služil sv. mašo s sijajno asistenco. Popoldne ob 3. uri je bil velik obed pri prvostolniku, h kteremu so bili povabljeni ministri in vojaški načelniki. Prvostolnik je govoril živahno napitnico na čast presvitlemu cesarju in cesarski rodovini. Minister Trefort je napil na slavo prestolniku imenovaje ga izvrstnega rodoljuba.

Vnanje države.

Srbski ministerski predsednik Piročanae prejel je od nemškega cesarja veliki križ reda rudečega orla. Srbija se je močno Bismarka in nemške države oklenila. Znamenito je to, da se v Belemgradu ob vsaki najmanjši priložnosti „Švabom“ z besedo zabavlja in vendar brez njih živeti ne morejo. Srbska armada pristrojena je po „švabskem“ načrtu in vse njene podučne knjige so od besede do besede iz pruskih — predstavljene. Pri srbski železnici je vrhovni vodja državnega železničnega oddelka v ministerstvu za javni promet (podobno našemu trgovinskemu ministerstvu) Nemec, naročen iz Pruske, ki je nekaj svojih vradnikov in paznikov takoj s seboj pripeljal, nekaj pa jih še pozneje naročil iz „rajha“. Zakaj si srbska ne pomaga s slovanskimi močmi? Mari ni li v Avstriji zadosti slovanskih inženirjev, ki bi za tiste drage novce, ki jih Srbska ošabnim Prusom plačuje, ravno tako dobro služili ali pa še boljše? Ali če že Avstrijce ne mara, ker so menda preblizu doma, zakaj si ne vzame ruskih inženirjev? Vše sama hvaležnost oziroma na preteklost bi to tirjala.

Iz Potsdama, 20. avgusta. Rumunski kralj je bil danes zjutraj pri vajah prvega polka životne straže in polka garde du Corps. Cesar je tudi prišel na kraj vežbanja. — Jutro se bode podal kralj v Berlin.

Špansko. V gledišči v Valenciji so kralja prav toplo pozdravili. Danes je odpotoval v Barcelono.

O kraljevem potovanji na Nemško so v Madridu prav raznih misli. Nekteri ministri mislijo, da kralj mora potovati zaradi dvorljivosti, drugim se pa to nevarno vidi, ker se potovanje lahko drugače razlaga. Sploh so te misli, da bode kralj potoval, ako se ne zgodi kaj nenavadnega na Španskem, ker močno želi obiskati cesarski družini na Avstrijskem in Nemškem. Septembra baje se bode kaj prenaradilo pri ministerstvu.

Iz Pariza, 20. avgusta. Pri 149 ožjih volitvah je bilo voljenih 115 republikancev. — Španski vstajniki, ktere so izkreali v Cherbourgu, so protestovali pred francoskimi oblastmi zakaj da jih je portugalska vlada samooblastno naložila na barke.

Iz Carigrada, 20. avgusta. Ministra Radonić in Plamenac, ki sta v spremstvu kneza Nikolaja iz Črnogore, dobila sta od sultana veliki kordon Medžidjevega reda. — Včeraj, ko je bil sprejet knez Nikolaj, je telegrafa sultan sam kneginji črnogorski, in ji naznanil, da je knez srečno prišel, ter ji čestital k mojitvi princesinje Zorke. — Črnogorski knez je tedaj sultanov gost v Carigradu, in turški vojaki so se bili za črnogorske meje proti lastnim podanikom. — In to se je zgodilo l. 1883. — Res da, na svetu je vse mogoče!

„Morning Post“ vé povedati, da se je francoski poročnik Waddington pri ministerstvu vnanjih zadev dolgo razgovarjal o zadevi v „Tamatave“. Earl Granville in Mr. Gladstone sta si baje v ti zadevi zelo navskriž misli.

Rusko. Stroški za kronanje ruskega cara iznašajo 6½ milijona rubeljev. Iz tega denarja so popravili: Moskovske palače, troje prestolnih cerkv v Kremli; plačali so s tem najemščino petnajstih grajščinskih hiš in hotelov za sprejemo knezov tujcev in njih spremstva in mnogo dvornih vradnikov, ki so bili v Moskvo ali povabljeni ali poklicani, pristeti so stroški za slavnosti, za razsvitljavo cesarskih poslopij, za ljudsko veselico, za darilo itd. A niso všteti stroški pri vojaškem ministerstvu.

Knez Dolgoruki je dobil red sv. Štefana in črni orlov red, in v dveh mesecih odpusta pojde na Dunaj in Berlin. — Grof Tolstoj bode na odpustu do 27. septembra na svojih grajščinah v guberniji Rjesanski. Namestoval ga bode tajni svetovalec Durnovo.

V Jekaterinoslavem oblasti podpirajo pregnane jude. Mestna uprava je odkazala 5000 rubljev in je imenovala komisijo 10 mestnih

odbornikov, ki so dali žita 480 družinam, ki so iz mesta pobegnile. Zelo delaven je v tem oziru tajni svetovalec pl. Aleksejev.

Zemljepotnik Převalski, polkovnik generalnega štaba je šel 10. avgusta na novič v srednje-azijske pustinje. Převalski pojde naravnost v Kiahto, ki je mejno mesto v vzhodni Sibiriji proti Kitajskemu in od tod pojde na Mongolsko. Spremljali ga bodo lajtnant Roborovsky, ki je bil dlé časa na Kitajskem, tolmač, več prostovoljcev in 12 vojakov.

Iz Dublina, 20. avgusta. Parnell Lynch je bil izvoljen v Sligo s 1596 glasovi za poslanca. Protikandidat, konservativec Ohara, je dobil le 1020 glasov.

Iz Afrike. V deželi Culu-Kafrov so se vnovič zbili privrženci Usibepu-ja in Cettavaja. Dva dni so se hudo bili, na obeh straneh je bilo veliko mrtvih. Usibepu in njegova stranka je bila pobita, on sam je všel na konji, njegovo selišče (kraal) so zmagovalci dobili v pest. Cettavajo se je toliko okreval, da more potovati.

Izvirni dopisi.

Z Notranjskega. (Nekaj o žganju in pivu.) V „Slovenca“ št. 109 t. l. nekdo piše ter želi, naj bi se kako žganjarijam v okoliščini prišlo. On svetuje prav visok davek ali dac na žganje, in pozivlja, naj oziroma tega še kdo ktero reče. — Pisalo se je zoper žganje že v brošuricah in po časnikih. Koliko je pisal o tem g. Volčič, ranjki škof Martin Slomšek po „Drobtincah“, koliko že „Danica“, „Novice“ itd.; celó g. Hinko z Razdrtega se je bil v „Narodu“ oglasil; koliko je govorila in še govori duhovščina v pridigah, menda tudi v spovednicah o škodljivosti te pijače, pa vse je — brez dobrega vspeha, bob v steno. — Da bi se pa žganje višje zadacalo, je sicer opravičena, pa prazna želja. Je bil o tem že govor, ali državni poslanci in vlada se tega nočejo poprijeti. Zakaj ne, ne vem. Bil bi visok dac tudi preveč občutljiv za tiste, ki žganja res potrebujejo. Mogoče bi bilo ljudstvu v tem pomagati, pa le, ko bi poslanci deželni in državni se tega hoteli poprijeti.

Jaz bi nasvetoval to dvoje:

1. Žganje naj prodajajo edino le lekarničarji. Oni imajo sveto dolžnost, nevarne stvari, kakor strupe, le zanesljivim ljudem oddajati. Enako naj bi žganje le zanesljivim ljudem prodajali. Eni žganja vendar le potrebujejo, bodi si že za to, ali za drugo; kako bi ti, mnogokrat še revni ljudje „frakelj“ žganja po 60 kr. plačevali!

2. Če se ljudem žganje vzame, se jim mora namesto žganja kaj drugega dati. To in edino to bi pomagalo. Kdaj bo moglo tudi do tega priti, popreje ali pozneje, sicer bo človeštvo grozovito hiralo po duhu in po telesu. Kakošne tumpce, revčke žganju vdanih starišev imajo že sedaj v šoli! Nočem tajiti, da marsikomu se pride do živega, če mu poveš, kako žganje po želodecu, po čevih vse obžge, da je potem vedno le žejen, jedil pa malo poželi, da mu v boleznih ne koristijo po zdravniku nasvetovana zdravila, da žganje telesne moči le razdraži, napne, kmalu pa potem človek slaboten postane itd. — naj tedaj rajše pije vino, ali dobro pivo (pir).

Je vse res, ti poreče, ali nimam soldov za vino ali pivo, je oboje drago, žganja pa dobim za 4 solde, samo vode pri težkem delu pa tudi ne morem uživati. Glej, pomanjkanje denarja tedaj sili našega kmeta in rokodelca, da seže po žganju, ker je po nižji ceni.

Ktera pijača bi se pa mogla dati ljudem namesto žganja? — Ko sem potoval po Bavarskem in tam izvrstno pivo pil, pa po tako nizki ceni, da sem se silno čudil, mi reče neki gostilničar: „Kralj naš je rekel: Jaz hočem, da ima moje ljudstvo dobro, zdravo pijačo po nizki ceni.“ Kaj, ko bi se pri nas to vpeljalo?! Če je res, kar trdijo nekteri, da ima pivo celó redilno moč, in ker je res, da so ljudje po žganju razburjeni, nagli spraskati se, po pivu pa mirneji postanejo, koliko dobička v vsakem obziru! Koliko manj razžaljenj, pretefov, hudodelstev! Ko bi ljudje dobivali pivo po nizki ceni, bi jim tudi kaki soldi še ostali, kdaj kaki kozarec vina piti, da se kri nekoliko oživi. Pivo naj bi se po prav nizki ceni točilo, po 3 kr. vrček! Skrbeti bi se moralo ob enem za dobro, zdravo pivo; ko bi kdo slabo pivo kuhal, naj se mu pravica do tega odvzame. Da bo pa mogoče, dobro pijačo po nizki ceni prodajati, naj se od njiv, kjer ječmen, hmelj raste, davka malo ali nič ne plačuje; enako naj se pivarjem davek, če popolnoma ne odvzame, vsaj zmanjša. Kar bi država pri pivu davka zgubila, naj ga kje drugje skuša dobiti, kar se ji gotovo tudi posreči. Ljudstvo bi po takem prav rado seglo po pivu, in — žganju slovo dalo. Pravih — že strastnih žganjepivcev menda vendar ni prav veliko. — Kdor še kaj drugega vé, pa naj tudi pové.

Križevno poleg Kostanjevice, 18. avgusta. (Pošta. Državna in kršanska pomoč. Vreme.)

Povdarjal si že enkrat, cenjeni „Slovenec“, kako potrebna bi bila v našem kraju pošta, ker se mnogo trži z vinom in kako težko nam je bilo, da nam je ta prošnja odbita že v drugič; in posebno kar tebe zadeva, ali smejo poštni vradniki samovoljno, kakor jim drago, pošiljati liste, ali nimajo nikakoršne službene zaveze, nikakoršnega nadzorstva, ka-li? Tako neredno nam prihajaš, da bode res potreba pritožbe na poštno vodstvo v Trstu.*) Kako težavo imajo posebno pri nas, ker nimajo pošte, nam kaže sledeči slučaj, o katerem Ti poročam samo prigodek brez ozira na osebe. Tukaj je bival trgovec B. Prvo polovico majnika pr. l. pošlje na pošto svoto denarja, malo dni pozneje drugo. Dolgo časa potem imata z ljubljanskim založnikom račun, in za svoto, ktero je prvo oddal, jima gre navskriž, in zapisniki kažejo, da te svote ni prejel. Obrne se z recepisom do pošte, a odpravijo ga, obrne se do poštne vodstva v Trstu; toda vodstvo najde račune vse v redu. Poštni vrad se sklicuje, da je dal isti denar pozneje, kateri je došel v prave roke, toda tudi od tega ima odpošiljatelj posebej receptis, in poštni vrad številko prvega prenese na drugega. Samo ob sebi še razume, da se je odpošiljatelj obrnil do sl. ministerstva, in na razsodbo smo radevedni toliko bolj, ker se bode pokazalo, ima li receptis veljavno pobotnico za oddani denar, ali je treba še s pričami dokazati, da se je denar na pošto oddal, kakor se je to tirjalo tukaj. Toda s tem še njegove nesreče ni konec. Poštni vrad ga vrh temu še toži za razžaljenje časti, ker je rekel, da je denar dal na pošto, in da je poštni vrad popravljaj receptise; o resnici tega se je pa vsakdo lahko prepričal, kdor koli je hotel pregledati receptise. Obsojen je bil na 14 dni zapora, vključ temu, da so štiri priče pod prisego izrekle,

*) Tako od mnogo krajev dobivamo dopise in reklamacije zaradi nerednega dobivanja „Slovenca“, da se nam že res čudno zdi, kaj to pomeni. Vred.

da on ni nikdar dolžil poštne vrade, da je on denar za-se spravil; tudi se sploh o tem pri nas ni mislilo, ker nam je poštenost poštne vrade znana dovolj; se vé, da nam je to zagonetka, ker kot poštenjak nam je bil znan tudi trgovec B., tudi mu nikakor ni bilo mogoče receptisa samemu narediti. Razlagali smo si slučaj s tem, da je morebiti, ko je bilo mnogo ljudi na pošti, nepoklicana roka denar izmuznila, še predno ga je poštni vradnik protokoliral; in tako so se potem vjemali tudi računi sl. vodstvu v Trstu. Kako se bode reč dokončala zaradi denarne svote in zaradi žaljenja časti pri sl. ministerstvu, smo jako radevedni. Po takih dogodkih pa se nam še težje zdi, da imamo tako oddaljeno pošto in to tem bolj, ker se je vodstvo v Trstu sklicevalo na neki ukaz sl. ministerstva, ne odpirati novih pošt, razun v slučajih silne potrebe in vendar smo zvedeli, da se je v kratkem odprla pošta v neki vasi blizu Rudolfovega, ki imajo do bližnje postaje komaj pol ure.

Državno kolo se vrti počasi, tudi ondi, kjer je nujna potreba. Kdaj že so pogorele Trbovlje v smeledniški župniji, če se ne motim o sv. Telesu, in še le zdaj potuje po naših krajih cirkular za nabiro v njihovo podporo. Enaka se godi tudi pri nas. Že 6. maja je bila tukaj huda povodenj, naredivši mnogo škode na travnikih in njivah, in kakor sem Vam poročal, se je to tudi koj dalje naznanilo, s prošnjo, da se primerno škodi odpiše zadetim tudi davek, in zdaj še le čez četrto leta je došlo naznanilo, naj se oglasé oni, katerim se še škoda pozná. Kakor je o zgornjem slučaju g. župnik že pozabil, kdaj je poslal Trbovljanom nabrano pomoč, tako se tudi tukaj nesreča ne bode toliko poznala, ker so ljudje vse drugič posejali, in je mnogo toraj s pregledovanjem že odpravljeno, izvzemši morebiti plaze pri vinogradih, kjer je voda pobrala trto in zemljo; tam seveda se bode škoda poznala še zdaj.

Vreme za vinograde smo do zdaj imeli še dosti vgodno, če tudi nam je sneg po gorenjskih planinah donesle nekaj prav hladnih dni. Tudi polž nam je grozdja mnogo pobral, da sploh ne bo prav obilno vina, če nam pa Bog dá še nekaj vročih dni in lepo jesen, bo pa to dobro, kar bo. Le žalostno je, kakor hitro imamo enmalo dežja, se precej ohladi, posebno noči, in se ne more kmalo ogreti.

Z Dobrne, 19. avgusta. (Rojstni dan cesarjev.) Ko se je včeraj ob 8. uri zjutraj oglasil véliki zvon, začelo se je ob enem razlegati gromenje pokajočih možnarjev, — to nas je vabilo k slovesni službi Božji, k „cesarski maši“, ktero je ob devetih popeval veleč. gosp. duhovni svetovalec, domači župnik. Pri isti se je zraven občinskega in šolskega odbora pa učiteljev z izročeno jim mladežjo vdeležilo topliško osebje ter mnogo cesarju vedno zvesto vdanih faranov in veliko število gostov-topličarjev, med katerimi smo opazili tudi načelnika Bosni in Hercegovini, generala Appela iz Sarajeva.

Sinoči so v veliki dvorani priredili večerno zabavo, pri kateri se je v korist učencem tukajšnje ljudske šole nabralo nekaj čez 80 gold. Za ta in že o drugih dveh priložnostih skupljeni denar bo se dala napraviti obleka, ktero bodo razdelili otrokom ob sklepu šolskega leta dne 3. septembra.

Ker nam je predvčeraj ob mraku Jupiter pluvius račun prečrtal, je vsled tega še le